במלחמה כמו במלחמה

איתן הבר •

השהידים גם מתים וגם מתחלפים

יהיו בוודאי רבים שיתקוממו ויזעקו מרה כא־שר יקראו את 501 המילים הללו. איך אפשר? הרי אנחנו צאן קדושים, והם כנופיות, אספסוף. אנחנו יפי הבלורית והטוהר, והם חוליגנים, טי־נופות שהורגים נשים וילדים חפים מפשע. כל זה אמת ויציב ונכון, אבל אין מקום אצלנו לה־תלהמויות בעניין שימוש בילדים ואזרחים בתוקפנות נגד חפים מפשע והנצחות השהידים בקריאת רחובות וכיכרות על שמם – בעניינים אלה אנחנו לא משתייכים לרשימת ל"ו הצדיקים. בה־צהרות של מנהיגינו הדגולים אנחנו רק מלבים את האש. הלהבות כבר חורכות את בגדינו.

במלחמה נגד האויב חשוב להבין את האויב. שני העמים, היש־ראלי והפלסטיני, רבים על אותה פיסת אדמה. לא שבנו מהגולה לארץ ריקה, וכמעט מאז, בוודאי בדורות האחרונים, נלחם העם האחד בשני, ולהפך. עשרות אלפים משני העמים שילמו בחייהם על חוסר היכולת ליישב את סכסוך האדמות והגבולות. בשנים האחרונות מושמעות ונפוצות יותר ויותר טענות שהן על גבול הדמגוגיה – אשר קליטה במיוחד אצל ישראלים שאינם בקיאים בהיסטוריה – שלפיהן האויב הוא אבי אבות הטומאה, והוא שייבא למזרח־התיכון את חוסר האנושיות בלחימה, את השימוש בילדים ובפגיעה באזרחים חפים מפשע שנקלעו לזירות טרור במקרה, את הנצחת הגיבורים בקריאת כיכרות ורחובות על שמותיהם.

אנחנו צוחקים, לועגים ומגחכים על דברי הערבים, על התי־רוצים שלהם. הם לא מגנים רציחות. לא נוקפים אצבע. אבל, הם יודעים כמונו שמלחמה איננה בית הבראה. מלחמה גם איננה עניין לאיסטניסטים. היא אכזרית, מרה ומלוכלכת. היא אינה בוררת בא־מצעים. תופעה דומה למשל, ידענו בראשית שנות ה־70, כאשר סיירת "רימון" נצטוותה לנקות את רצועת עזה ממחבלים בעקבות רצח ילדי ארויו. נאמר בעדינות, על הימים ההם בעזה לא כתבו שי־רים ולא הופיעו אלבומי ניצחון. מלחמה היא על החיים ועל המוות, ואנחנו משום מה רוצים להישאר בצד החיים. הרג אזרחים הוא חלק ממלחמת טרור – זו האמת, גם אם איננו רוצים בכך. באלבומי מלח־מת השחרור מתוארים מקרים דוגמת השלכת פצצות על ידי לוחמי האצ"ל בשנות ה־30 אל עבר בתי קפה הומים באזרחים ערבים, כולל נשים ואולי גם ילדים. אבא שלי, עליו השלום, סיפר לי שבתור איש אצ"ל היה מעורב בהעברת מידע על אתרים אלה.

נשמעות גם טענות קשות על גילם הצעיר – ממש ילדים – של הטרוריסטים. איך הם מעזים ומוכנים להיהרג על קדושת המט־רה שלהם? נו, באמת. מישהו יודע בן כמה היה אלכנסדר רובוניץ בשעה שיצא להדביר כרוזים מטעם הלח"י, נחטף על ידי המנוול הבריטי רוי פאראן ונרצח? בן 18 בלבה. ארון הספרים שלנו עמוס בסיפורים על הילדים שהגנו עלינו בחירוף נפש במלחמות השו־נות, ורבים מאיתנו גדלו בצל אגדות חסמב"ה – שאמנם לא היו ולא נבראו, אבל גם הם תרמו לרוח שנשבה באותם ימים בארץ ישראל. בבתי העלמין בהר הרצל בירושלים ובנחלת יצחק בתל־אביב נחים מנוחת עולמים ילדים בני 13 ו־14 שנפלו במלחמת העצמאות.

קצפם של רבים יצא גם נגד הנצחת גיבורי הטרור הפלסטינים ברחובות הערים ובכיכרותיהן. ומה בדיוק ניסה לעשות שלמה בן יוסף, עולה הגרדום הראשון, כשתקף אוטובוס ערבי ליד ראש־פינה?

קצפם של אחדים משרי הממשלה יצא גם נגד הנצחת גיבו־רי הטרור שלהם ברחובות הערים ובכיכרותיהן. ומה בדיוק ניסה לעשות שלמה בן יוסף, עולה הגרדום הראשון, כאשר תקף אוטו־בוס ערבי ליד ראש־פינה? כמה רחובות על שמו ישנם היום בערי ישראל? ההשוואה אינה מקובלת על רבים, אבל זו המציאות וק־שה עד בלתי אפשרי לשנותה. האם דב גרונר, הגיבור שלנו, הוא היחיא עיאש שלהם? עצם ההשוואה אולי מרתיחה את הדם, אבל זו האמת שלהם, וכל מהומה שלנו מעוררת אותם מרבצם. אז למה אנחנו צריכים לנאום ולנהום בכל זמן בכל מקום? ■

ענת ליבנה • יום השואה הבינלאומי